

FiLoZoFiK

MAZOWIECKA FILOZOFICZNA GAZETA DZIECI

2014
maj
czas
Nr 11

Agata Sefernyńska

Helena Sobotańska, kl. 5

Przedstawiamy Wam już jedenasty numer „Filozofika” – Mazowieckiej Filozoficznej Gazety Dzieci. Tym razem uczniowie z siedmiu szkół wybrali temat czas.

Czym w ogóle jest czas? Obcujemy z nim w każdej chwili. Mamy kalendarze i zegary, którymi można go mierzyć. Każdy jednak wie, że komuś godzina może wydawać się wiecznością, innemu będzie przemijać jak chwila. Zależy to od tego, co człowiek w ciągu tej godziny przeżywa. Wiemy, że rzeczy zmieniają się w czasie. Mamy świadomość upływającego czasu. Zdumiewające jest jednak to, że czas jest każdemu tak bliski, a jednocześnie tak trudno powiedzieć, czym on jest.

Filozof średniowieczny Św. Augustyn doszedł do wniosku, że czas jest wytwarzany przez umysł ludzki. Czas przyszły, którego jeszcze nie ma, może istnieć w przeżyciu oczekiwania, czas teraźniejszy jest tylko punkcikiem, na który ledwo możemy zwrócić uwagę, a czas przeszły istnieje we wspomnieniach dzięki pamięci.

Z czym kojarzy się ludziom czas? Czy można mu się przeciwstawić? Co by było, gdyby czas skończył się? Co możemy uznać za czas stracony? Kiedy zaczyna się przeszłość? Dlaczego się starzejemy? W bieżącym numerze „Filozofika” znajdziecie te i wiele innych pytań, które padły podczas lekcji filozofowania. Zamieszczamy propozycje odpowiedzi na niektóre z nich, a także zapisy przeprowadzonych rozmów zainspirowanych konkretnymi pytaniami.

Ponadto prezentujemy wiersze, opowiadania, myśli, krótkie rozważania filozoficzne, a także wiele rysunków i kaligramów. Wszystkie one odnoszą się do czasu i są wyrazem rozumienia tego trudnego i tajemniczego pojęcia.

Ewa Kozłowska

Wiktoria Moczydłowska, kl. 5

Wiktoria Sasson, kl. 3

Czas

Jest naszym przyjacielem,
poganiającym podróżnikiem.
Często to nasz wybawiciel.
Nigdy się nie zatrzymuje.
Jest na Ziemi,
jest też w kosmosie.
Był w przeszłości
i jest teraz z nami.
W przyszłości gotów będzie
wskoczyć w nasze zegarki,
by odmierzać czas.
Nigdy się nie skończy.
On jest naszym przewodnikiem
Po niekończącej się podróży.

Jędrzej Borkowski, kl. 6

Justyna, kl. 3

Czy czas przyspiesza przy zabawie?
Kuba Rozbicki, kl. 1

Dlaczego czas nigdy się nie zatrzymuje?
Maksymilian Smoleński, kl. 4

Dlaczego niektórzy marnują czas, chociaż mogliby go ciekawie wykorzystać?
Maksymilian Smoleński, kl. 4

Do czego jest nam potrzebny czas?
Hania, kl. 3

Czy wszędzie czas płynie tak samo?
Iga, kl. 3

Czy bez czasu można byłoby żyć?
Igor, kl. 3

Dlaczego czas jest ważny?
Szymon, kl. 3

Czy w życiu jest za mało czasu na realizację własnych planów?
Iza Gula-Araya, kl. 5

Jak człowiek funkcjonowałby bez czasu?
Sawitri Babkiewicz, kl. 4

Dlaczego nie można cofnąć czasu?
Igor Mazurek, kl. 4

Czy istnieje broń, która wykorzystuje czas?
Igor Mazurek, kl. 4

Igor Mazurek, kl. 4

Jan Niewulis, kl. 1

Skąd się wziął czas?
Antek Berliński kl. 2

Dlaczego czas istnieje?
Filip Buchholz kl. 2

Dlaczego czas mija?
Filip Buchholz kl. 2

Jak jest skonstruowany czas?
Filip Buchholz kl. 2

Czy można nie zdążyć wykorzystać czasu?
Michał Nowak kl. 2

Czy można przyspieszyć lub spowolnić czas?
Zosia Wojcieszak kl. 2

Wiktoria Buła, kl. 2

Po co jest czas?
Tosia Wardak kl. 2

Czy da się wyprzedzić czas?
Jonasz Sadkowski kl. 2

Czy kiedyś nie będzie czasu?
Kamila kl. 2

Czy da się żyć bez czasu?
Antek Berliński kl. 2

Czy da się dobrze lub źle wykorzystać czas?
Michał Nowak kl. 2

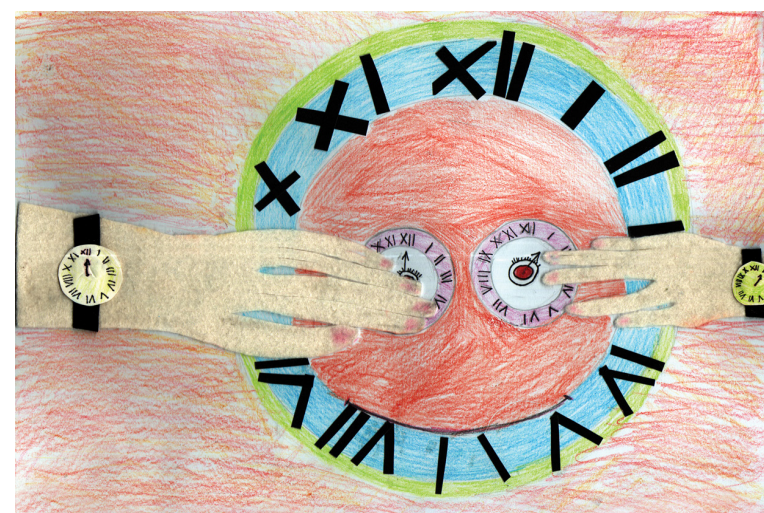
Czy czas jest zawsze taki sam?
Krzysztof Biedrzycki, kl. 4

Co czas przed nami ukrywa?
Kinga Kajalidis kl. 4

Co stanie się, gdy czas skończy się?
Hela Stańczyk, kl. 6

Czy czas może zmienić prędkość?
Jan Bogutyn, kl. 4

Czy czas jest związany z człowiekiem?
Michał Gąsiorowski, kl. 4

Laura Dethloff, kl. 5

Czy czas ma swoje granice?
Kuba Zaczek, kl. 1

Czy można dogonić jutro?
Gajatri Babkiewicz, kl. 2

Czy czas w pewnym sensie ogranicza człowieka?
Sawitri Babkiewicz, kl. 4

Dlaczego czas jest nie do okiełznania?
Julia Gajewicz, kl. 1

Jak można zabić czas?
Magda Sugajska, kl. 1

Czy czas wolny jest potrzebny?
Lena Janicka, kl. 1

Izabella Gula-Araya, kl. 5

Czy czas może wszystko pochłoniąć?
Igor Mazurek, kl. 4

Czy czas jest związany ze światem?
Izabella Gula-Araya, kl. 5

Czy wszystko kiedyś ulegnie zmianie?
Magdalena Gurszyn, kl. 4

Ile trwa czas?
Piotr Czakaj, kl. 5

Gajatri Babkiewicz, kl. 2

Jan Bogutyn, kl. 4

Olga Wajszczyk

Hanna Gralak, kl. 3

Zosia Grabowska

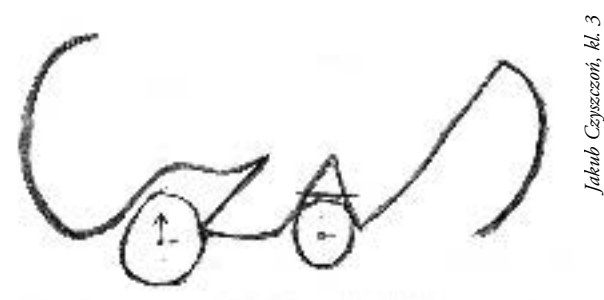
Czy czas może nas skrzywdzić?
Izabella Gula-Araya, kl. 5

Czy czas rozwija więzy między ludźmi?
Wiktoria Moczydlowska, kl. 5

Czy czas żyje?
Noelia Deichmann, kl. 4

Co by się stało, gdyby czas przestał płynąć?
Melania Strzałkowska, kl. 4

Czy czas ma płęć?
Krzysz Biedrzycki, kl. 4

Jakub Czerwinski, kl. 3

Mateusz Vargas

Kuba Rozbicki, kl. 1

Mati Pawlak, kl. 2

Stracony czas

Które z czynności mogą być uznane za stratę czasu?

– Patrzeć przez okno, bo tylko stoję i patrzę.

Kuba, kl. 3

– Obserwujesz innych i możesz zobaczyć, co można zrobić.

Iga, kl. 3

– Dla mnie gra na komórce, bo to za bardzo wciąga i nie można nic innego robić.

Ala, kl. 3

– Jak się siedzi i nic nie robi, to czas stracony. A jak patrzę przez okno, to zapominam o całym świecie i wyobrażam sobie swój świat.

Iga, kl. 3

– Jak za dużo się uczy, bo to zmarnowane dzieciństwo

Bartek, kl. 3

– Ale potem można to wykorzystać i znaleźć dobrą pracę.

Kuba, kl. 3

Czas ucieka gdy:

– Ktoś się spieszy

Kamila Ogrodnik kl. 2

– Odpoczywasz

Pola Kuryłto kl. 2

Ktoś się za długo ubiera.

Tymek jaworski kl. 2

– Ktoś go marnuje.

Klaudia Stańczuk kl. 2

– Ktoś zamiast odrabiać lekcje, np. gra na komputerze.

Zosia Wojcieszak kl. 2

– Się nic nie robi.

Paweł Świątkiewicz kl. 2

– Ktoś nie pisze na lekcji.

– Jesteśmy leniwi.

Mateusz Krawczyk kl. 2

Czas się zatrzymał gdy:

– Nikt się nie rusza.

Wera Żylińska

– Myślimy.

Mateusz Krawczyk

Czas upływa, bo:

– Robi się jasno lub ciemno.

Kamila Ogrodnik

Leżę w łóżku i słyszę zegar.

Martyna Bartosiewicz

– Nie robię tego, co trzeba.

Pola Kuryłto

– Przesuwają się wskazówki zegara.

Natalie Freney

Wiem, że czas mija, bo:

– Nie można go zatrzymać.

Klaudia Stańczuk

– Dzwonek dzwoni na lekcję.

Antek Berliński

Czas lub jego brak

W dwudziestym pierwszym wieku często myślimy, że droga do szczęścia wiedzie przez pracę i to pracę wręcz niewolniczą. W tym szalonym pędzie nikt nie zaznaje spokoju. Już od najmłodszych lat wszczepia się nam, że należy ciągle śpieszyć się. Gdy patrzę na moich zapracowanych rodziców, którzy całą energię poświęcają pracy, mogą powiedzieć, że w domu są pustymi, zmęczonymi cieniami samych siebie. Obydwoje nawet na urlopie nie mogą dojść do siebie.

Gdy ja sam, będąc przecież jeszcze dzieckiem, w środku dnia przystanę w jakimś cichym miejscu, nie robiąc absolutnie nic, odczuwam dziwny stan zwany chyba spokojem. Jest to potrzeba, którą odczuwam bardzo głęboko. Czy w takim razie warto żyć w tempie, które narzuca dzisiejszy świat? Niech ludzie spojrzą w przyszłość i stworzą dla młodych świat lepszy niż to, w co się obecnie wpędzamy.

Stasiek Adamczyk, kl. 6

Czas ma początek, ale nie ma końca. Czas upływa, widać go na zegarze.

Frank Martynuska, kl. 1

Czasu nie da się dotknąć, ani zobaczyć. Można go jednak zmierzyć.

Michał Karski, kl. 1

Dla każdego człowieka godzina trwa krócej lub dłużej. Jeżeli człowiek się bawi, to krócej, jeżeli czeka na prezent to dłużej.

Staś Drzewiecki, kl. 1

Czas

Mimo że w każdej części świata godziny, minuty i sekundy trwają tyle samo, to jednak istnieją różne sposoby ich postrzegania.

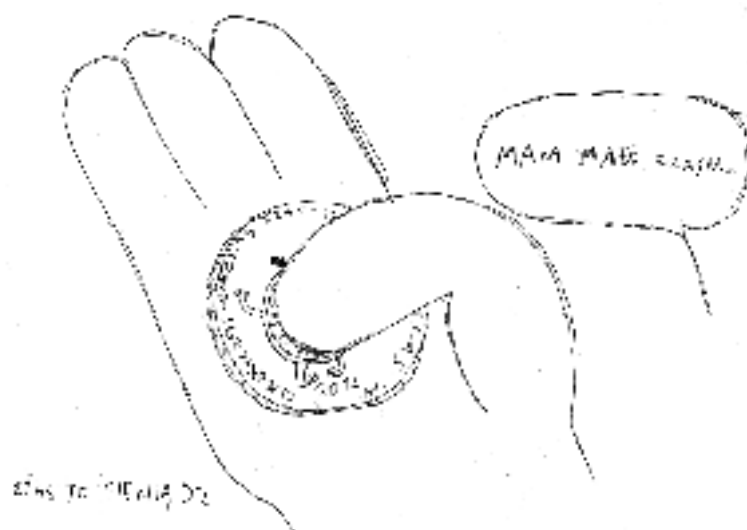
Brytyjczycy, Amerykanie, Szwedzi czy Duńczycy mają zegarki. Mieszkańcy krajów afrykańskich, Hiszpanie i Włosi mają czas – coś czego inni mogą im tylko pozazdrościć. Ci pierwsi gdyby byli umówieni na spotkanie o 19⁰⁰, aby na pewno nie spóźnić się i mieć czas na ewentualne przygotowanie się, zjawiliby się 18⁵⁰. Drudzy przysliby o 19²⁰ i nie byłoby to dla nich niczym nadzwyczajnym.

Różne postrzeganie czasu wskazują chociażby różne powiedzenia i przysłowia, używane w kulturze masowej. Przykładowo: „Dolce far niente” – słodkie nieróbstwo, to ulubione powiedzenie Włochów, a w krajach latynoskich najczęściej słyszy się słowo „Mañana” – odłożyć na jutro. Gdzie indziej najważniejsze powiedzenie brzmi „Czas to pieniądź”.

Od zawsze trwają spory między tymi, którzy zawsze mają czas, a tymi punktualnymi i spieszącymi się. Jedni zarzucają drugim, że „się spóźniają”, drudzy, że są „sztywni i nie mają czasu na przyjemności”. Paradoksalnie obie te strony mają rację, lecz nie całkowicie. Otóż, nie jest wskazanym spóźniać się dwie godziny na spotkanie, ale też źle jest ciągle za czymś gonić i nie mieć chwili na zastanowienie się.

Moim zdaniem trzeba znaleźć „złoty środek”, nie skłaniać się ku żadnemu z tych stylów życia, lecz żyć pomiędzy i cieszyć się każdą możliwą chwilą.

Aleksander Łoziński, kl. 6

Mieszko Nowakowski

Postrzeganie czasu w różnych kulturach

W różnych kulturach pojęcie czasu jest rozumiane zupełnie inaczej. Wiedza, w jaki sposób wymiar czasu funkcjonuje w danej społeczności, pozwala na uniknięcie wielu związanych z tym nieporozumień kulturowych. Jedną z największych różnic w postrzeganiu czasu, jest różnica pomiędzy kulturą Wschodu a Zachodu.

W kulturze zachodniej, czyli głównie w Europie i Ameryce Północnej, czas postrzegany jest liniowo, jako ciąg następujących po sobie zdarzeń, umieszczonych odpowiednio na linii, na której punktem orientacyjnym jest punkt TERAZ, nieustannie przesuwany z przeszłości w przyszłość. Według kultury Zachodu, zdarzenia z przeszłości mogą oddziaływać na przyszłość, jednak nie wydarzą się nigdy po raz drugi. Przykładem takiego postrzegania czasu jest sposób, w jaki nauczyciel angielskiego uczy nas poprawnego używania czasów w języku angielskim. I dokładność, z jaką kursuje Shinkansen – najszybsza kolej w Japonii.

Zupełnie inaczej czas postrzegany jest w kulturach wschodnich, gdzie czas jest kołowy – oznacza to pewną grupę zdarzeń, które powtarzają się cyklicznie. Ludzie Wschodu oczekują, że w pewnym momencie w przyszłości stanie się coś podobnego, albo takiego samego, co w już zdarzyło się w przeszłości.

Hubert Sitek, kl. 2

Co by było, gdyby nie było czasu?

– Nie umieralibyśmy, bo nie wiedzielibyśmy, że już czas na śmierć.	– Byłby balagan.
Iga	klasy pierwsze
– Jedlibyśmy przeterminowane jogurty.	– Nic nie ma, bo życie nie płynie dalej.
Ala	Szymon
– Nie budowalibyśmy nowego osiedla, bo nie znalazlibyśmy terminów, kiedy co zacząć lub skończyć.	– Da się żyć, bo czas wymyślił człowiek.
Bartek	Oliwier
– Nie moglibyśmy się z nikim umówić.	– Wszystko by stanęło, nikt nie mógłby się poruszyć.
Iga	Szymon
– Nie byłoby Święta Niepodległości.	– Nie czas był zawsze ale to jest inny czas wymyślony przez człowieka.
Igor, kl. 3	Oliwier
– Szkoła byłaby cały czas.	– Czas jest tylko jeden i pozwala nam się rozwijać.
Ala	Szymon
– Nikt by się nie spieszył.	
– Wszyscy wychodzą kiedy chcą.	

Zastanówmy się, co by było, gdyby nie było czasu. Po pierwsze – ludzie nie umieraliby. Nikt by się nie spieszył, bo po co? Wszystkie zegarki pozniwałyby, a rzeczy nie starzałyby się. Bez czasu nie musielibyśmy myśleć o tym, co mamy robić. Niektórzy ludzie mogliby poczuć się zagubieni.

A może nastaliby wesołe czasy? Uważam, że prawie wszyscy ludzie są na smyczy czasu. A gdyby ta smycz znikła? Czy ludzie byłoby wolni?

Sebastian Wodecki, kl. 5

ści. Przykładem takiego postrzegania jest wiara w reinkarnację, wieczną wędrówkę dusz. I dokładność, z jaką kursuje pociąg w Indiach, między wschodem a zachodem słońca.

Niekiedy bywa także, że na postrzeganie czasu w tej samej kulturze na wpływ rozwój technologiczny. Kiedy nie było jeszcze zegarów czas obliczano wysokością słońca, fazami księżyca lub porami roku. Pierwszy zegar powstał w III wiek p.n.e., był to zegar słoneczny. W późniejszych czasach powstały różne urządzenia odmierzające czas np. klepsydra. Zegarem, który można jeszcze dziś znaleźć w domu dziadków, jest zegar wahadłowy. Poprzez wprowadzenie nowoczesnej technologii powstały zegarki na rękę i zegary elektroniczne. Zegar pokazujący najdokładniejszą godzinę na świecie, to zegar atomowy.

Czas był wielokrotnie inspiracją dla pisarzy książek. Powstało wiele opowiadań o czasach minionych, jak i fantastyka opisująca przyszłość. W książce *Wehikuł czasu* George'a Wellsa, główny bohater dzięki maszynie może podróżować w czasie.

Pojmowanie czasu wpływa na postawy ludzi. Jedni żyją jakby mieli żyć wiecznie, inni żyją, jakby mieli umrzeć jutro.

Wiktoria Moczydlowska, kl. 5

Hanna Ślusarczyk, kl. 4

Czas

Sądzę, że najwięcej o czasie można powiedzieć, odwołując się do architektury. W Warszawie np. stary budynek w ciągu dwóch lat przekształca się w nowy. Zachowuje on jednak parę rzeczy sprzed wieków.

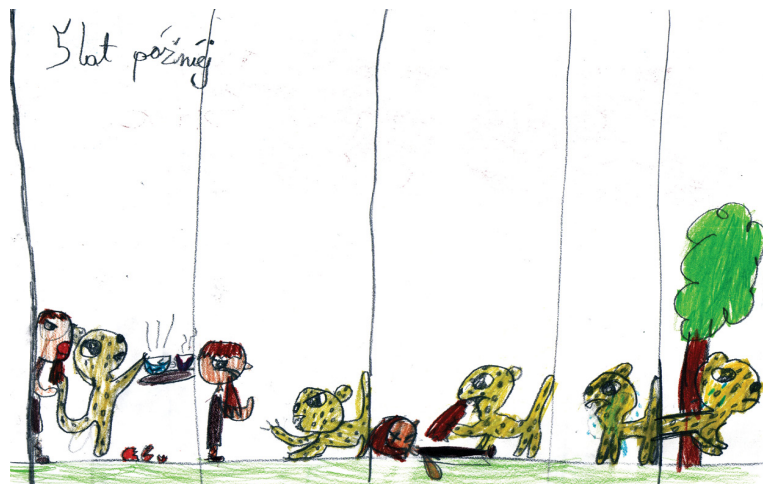
Myślę, że czas zatrzymuje się w obiektach architektury. Będąc w Rzymie, mamy wrażenie, że czas się zatrzymał i na arenie pojawi się zaraz jakiś gladiator, a za nim lwy. Podziwiając zamki nad Loarą i te w Szkocji, przenosimy się w czasie. Architekci, tak jak mój wujek Włodek, mogą zatrzymać czas w swoich projektach. Marzę, aby zostać architektem i projektować budowle, które w przyszłości będą oglądały tysiące ludzi. Mam kilka swoich projektów, które obejrzą za kilka lat. Może staną się dla mnie inspiracją.

Marzę o wyjeździe do Indii. Nie mam pojęcia o historii i architekturze tego kraju, ale mam wrażenie, że tam czas zatrzymał się.

Eliza Radzikowska, kl. 4

Lena Janicka

Mateusz Vargas

Przenośnie

Czas jest jak klocki Lego, które układa się w nieskończoność.

Hubert Sitek, kl. 2

Czas jest tak szybki, jak myśl, a czasem wolny, jak myśl.

Gajatri Babkiewicz, kl. 2 i Hubert Sitek, kl. 2

Czas jest czasem wolny, jak ślimak.

Hubert Sitek, kl. 2

Mateusz Vargas

Teraźniejszość jest jak mokre mydło, ponieważ ślizga się do przyszłości i ucieka od przeszłości.

Iza Gula-Araya, kl. 5

Przeszłość jest jak zgubiona zabawka, za którą tęsknimy, bo było z nią dobrze.

Iza Gula-Araya, kl. 5

Jedna chwila to małe ziarenko piasku na wielkiej pustyni przyszłości.

Savitri Babkiewicz, kl. 4

Natalia Freney

Czas – nieskończony ciąg następujących po sobie zdarzeń

Jedynym pewnym zjawiskiem w naszym świecie wydaje się upływ czasu. Nie da się go zatrzymać ani spowolnić. Wielu ludzi nosi zegarki na rękę, a w większości pokoi znajdują się zegary ściennie. Musimy wiedzieć, która jest godzina i jaki jest dzień tygodnia, ponieważ dzięki temu można zdążyć punktualnie do szkoły lub pracy, spotkać się o umówionej porze z przyjaciółmi, a także zdążyć na autobus, pociąg lub samolot. Wszyscy odliczamy czas do Nowego Roku.

Jedni mówią, że mają za mało czasu, a drudzy, że jest go za dużo. Potwierdzają to przysłowia, np. „Czas to pieniądz”, „Komu w drogę, temu czas”, czy „Czas jest jak rzeka i szkoda, że nie da się go zatrzymać”.

Nie wszędzie na świecie jest ta sama godzina. W Tokio np. jest osiem godzin do przodu a w Londynie jedna godzina do tyłu, gdy porównamy z czasem obowiązującym w naszym kraju.

Ale najważniejsze: nie traćmy czasu i zabierajmy się do pracy!

Weronika Kacprzak, kl. 6

Michał Siemiątkowski, kl. 1

Które z czynności mogą być uznane za stratę czasu?

• Patrzenie przez okno, bo tylko stoję i patrzę.

Kuba, kl. 3

• Obserwujesz innych i możesz zobaczyć, co można zrobić.

Iga, kl. 3

• Gra na komórce, bo to za bardzo wciąga i nie można nic innego robić.

Ala, kl. 3

• Jak się siedzi i nic nie robi, to czas stracony. A jak patrzę przez okno, to zapominam o całym świecie i wyobrażam sobie swój świat.

Iga, kl. 3

• Jak za dużo się uczy, bo to zmarnowane dzieciństwo.

Bartek, kl. 3

• Ale potem można to wykorzystać i znaleźć dobrą pracę.

Kuba, kl. 3

Porównania

Czas jest jak malowidło chodnikowe – na początku jest wyraźne, a potem powoli się zaciera, aż zniknie i czas się skończy.

Rozalia Saramonowicz, kl. 5

Czas jest jak pamiętnik. Można w nim pisać wiecznie.

Martyna Zieleźny, kl. 5

Czas jest jak ruchome schody, bo jadą na górę i nie można już wrócić na dół.

Kinga Kajalidis, kl. 4

Czas jest jak film – musi się kiedyś skończyć, ale zawsze można go puścić od początku.

Hela Stańczyk, kl. 6

Czas jest jak wielki młyn, który cały czas się kręci.

Piotr Czajak, kl. 5

Czas to życie.

Maciej Szwedowicz, kl. 4

Czas jest jak życie, dlatego, bo kiedyś się rodzisz, a kiedyś umierasz.

Krzyś B., kl. 4

Czas zawiera to, co się stało, to co się dzieje i to co się stanie.

Kamil Madejak, kl. 4

Czas jest jak rwący potok, który nieustannie płynie i nie da się go zatrzymać, zmienić kierunku ani zawrócić.

Kamil Madejak, kl. 4

Przeszłość to zapisane książki. Przyszłość to puste kartki, które zapełni teraźniejszość.

Tosia Szułczyk, kl. 4

Czas jest jak rwący potok, który nieustannie płynie i nie da się go zatrzymać, zmienić kierunku ani zawrócić.

Kamil Madejak, kl. 4

Czas to życie.

Maciej Szwedowicz, kl. 4

Pilnuj czasu, bo ucieknie.

Maciej Szwedowicz, kl. 4

Czas zawiera to, co się stało, to, co się dzieje i to, co się stanie.

Kamil Madejak, kl. 4

Maja Wassermann, kl. 3

Zuzanna Bielska, kl. 1

Czas jest jak tunel. Wchodzi się do niego i widać światło, a w końcu się kończy.

Karolina G., kl. 4

Czas jest jak schody ruchome w obie strony.

Hania Ślusarczyk, kl. 4

Czas jest jak ryba, może płynąć i płynąć.

Magda Gursztyn, kl. 4

Czas, który płynie po świecie jest jak płynąca po morzu łódka.

Mieszko Nowakowski, kl. 4

Czas jest jak rycerz, który gdy umrze, to pozostawia zbroję.

Marysia Kuczmarska, kl. 4

Czas jest jak rzeka, która pod koniec ma wodospad. Zatrzymują ją skały, lecz nikt do tej pory nie znalazł jej końca.

Noelia Deichmann, kl. 4

Czas jest jak życie od narodzin, ale bez umierania.

Izabella Gula-Araya, kl. 5

Czas jest jak drzwi – wszystko zależy od tego, czy przejdziesz przez nie, czy nie.

Melania Strzałkowska, kl. 4

Czas jest jak muzeum, zbiera wszystkie wspomnienia.

Jan Bogutyn, kl. 4

Czas jest jak dobra książka, do której dopisywane są nowe części, a gdy się raz skończy, można ją przeczytać jeszcze raz.

Wiktoria Moczyłowska, kl. 5

Czas jest jak sznur z początkiem ale bez końca.

Igor Mazurek, kl. 4

Czas jest jak władca świata – od niego wszystko zależy.

Marcel Kalisz, kl. 6

Czas jest jak drzewo, bo się starzeje z czasem.

Michał Gąsiorowski, kl. 4

Sawitri Babbiewicz, kl. 4

Olga Skomorucha, kl. 1

Czas a miłość

Odkąd się urodziłam, miałam wokół siebie psy. Początkowo były tylko dwa. Jeden spał w moim łóżeczku, a drugi uwielbiał wchodzić do mojego wózka.

Początkowo myślałam, że są pluszakami i mogę bezkarnie ciągnąć je za uszy. Moje pieski, zamiast mnie ugryźć, uciekały do innego pokoju. Gdy byłam starsza, spędzałam z nimi dużo czasu na zabawach na podwórku.

Teraz moje pieski są stare. Uwielbiam je przytulać, czasem powierzam im moje największe sekrety. Wiem teraz, że mimo upływu czasu moja miłość do nich nie zmienia się.

Maja Friedman, kl. 5

Upływ czasu – zdeformowany zegar

Był sobie kiedyś zegar, który zastanawiał się nad upływem czasu. Po kilku dniach wymyślił: „kiedy zatrzymam się, czas przestanie płynąć”. Zrobił tak, jak postanowił. Udało mu się. Ale z tego powodu czas gromadził się w jednym miejscu, tam gdzie stał zegar i zaczął go miazdżyć jego własny ciężar.

Melania Strzałkowska, kl. 4

Oliwia Budek, kl. 3

Julia Gajewicz, kl. 1

Nina Pacałowska, kl. 2

Pan Czasomierz

Dawno temu, na planecie odległej od Ziemi o kilkaset milionów lat świetlnych, żył sobie pewien pan, którego nazywano Czasomierz. Był dobrze wychowany i nigdy się nie spóźniał, bo zawsze wiedział która jest godzina.

Pewnego dnia na planetę Czasomierza, przybył dziwny pojazd. Kierowała nim mała dziewczynka, Pytulcia. – Czy już czas? – spytała pierwszych napotkanych przez siebie mieszkańców planety.

– Czas? Na co? – odpowiedzieli, bo nic innego nie przyszło im do głowy. – Może Czasomierz będzie wiedział! I skierowali dziewczynkę do czasomierza.

– Czy jesteś panem czasu? – zaczęła rozmowę Pytulcia.

– Nie! Nawet nie wiem dobrze, co to jest czas. Potrafię tylko go mierzyć – odparł Czasomierz. Ale też chciałbym poznać odpowiedź na to pytanie!

– „No to może zastanowimy się razem – zaproponowała Pytulcia. Usiedli i myśleli. A czas mijał...

Melania Strzałkowska, kl. 4

Klaudia Stańczuk, kl. 2

Odmierzając czas, odmierzam szczęście

Czas wyłonił się z chaosu i sprawił, że świat stał się uporządkowany. Zdarzenia terazniejsze następowały po sobie i z czasem stawały się przeszłe, a te które dopiero miały się zdarzyć czekały na swoją kolej. Świat zmieniał się, a czas trwał i decydował o życiu lub śmierci roślin, owadów, zwierząt i ludzi. Decydował nawet o życiu gwiazd.

Czy rozumiemy czas? Mamy poczucie czasu, jego upływu. Doświadczamy tego każdego dnia. Zwłaszcza w dniu urodzin, gdy zdmuchujemy świeczki na torcie. Z czasem jest ich coraz więcej, coraz trudniej jest je zdmuchnąć. Myślę jednak, że dla każdego jest to szczęśliwa chwila.

Lubimy życzyć sobie szczęścia na przykład szczęśliwego Nowego Roku, szczęśliwej podróży. Każdy z nas życzy sobie szczęścia w życiu. Doceniam każdą chwilę i pragnę, by każda była szczęśliwa. Szczęśliwy Czas!

Dominika Krukowska, kl. 5

Ola Kot, kl. 1

Dziwny prezent

Dzisiejszego dnia miałem najlepszy dzień w życiu, czyli urodziny. Zaprosiłem kolegów. Dostałem dużo prezentów, w tym jeden ciężki i mały. Postanowiłem go zobaczyć.

Gdy wyjąłem go, wyglądał jak zegar. Bawiłem się wskazówkami tej maszyny, gdy nagle jakaś siła mnie pchnęła i wylądowałem na trawie.

Nie wiedziałem, gdzie jestem. Po długiej chwili zauważyłem Indian więc zorientowałem się, że to Ameryka Północna.

Poszedłem do wodza plemienia, żeby się przywitać i przedstawić. Okazało się, że wódz plemienia ma na imię Eucheta. Zapytałem Euchetę, czy mogę tu zamieszkać.

– Możesz zostać, ale pod warunkiem, że będziesz łowił ryby. Zgodziłem się.

– Ty pójdziesz nad morze jutro z Oстрыm Wiatrem. Późnym wieczorem poszedłem spać do namiotu dla gości. Gdy wstałem, był już przy mnie Ostry Wiatr i dał mi wędkę.

Poszliśmy na ryby. Nagle wyskoczył niedźwiedź. Był wielki. Stał na tylnych łapach i głośno zaryczał. Bardzo się przestraszyłem. Pożarłby nas żywcem, gdyby nie Ostry Wiatr, który strzelił do niego zatrutą strzałą. Nie zabił niedźwiedzia. Unieszkodliwił go tylko na parę godzin.

Zarzuciliśmy wędkę. Bardzo długo nie było ryb. W końcu zapytałem, czy możemy iść do wioski.

Indianin powiedział, że można wracać do wioski z co najmniej siedmioma zdobyczami. Wreszcie złowiliśmy 7 ryb i wróciliśmy do wioski.

Jak wróciłem, od razu Indianie dali mi broń – tarczę, miecz, łuk i strzały. Poczuliem się jak swój.

Po łowieniu ryb był obiad. Podali mi i Ostremu Wiatrowi ryby, a niektórym mięso. Po obiedzie znowu poszliśmy na ryby. Coś szeleściło w krzakach, ale tym razem się nie bałem.

Z krzaków wyskoczył zając. Chciał uciec, ale skoczyłem z całych sił i złapałem go za nogi. Szybko zauważyłem, że ktoś biegnie.

Było już późno, choć jasno. Cała wioska poszła przygotowywać się do spania.

We śnie miałem zamiar przenieść się w czasie na moje urodziny.

Dziś był wspaniały dzień. Miałem ochotę zobaczyć, co robią biali ludzie.

Rozejrzałem się po namiocie, moje oczy stanęły na małym pistolecie i na mieczu, który dostałem od Euchety. Pobiegłem śledzić białych ludzi i zobaczyłem ich gromadkę.

Od razu wiedziałem, że nam zagrażają. Zacząłem strzelać.

Któryś z nich odwrócił głowę i powiedział coś w języku przypominającym angielski.

– Chyba powiedział, żeby mnie gonić – pomyślałem, uciekając. Żle zrobiłem, ponieważ zaprowadziłem ich do wioski, a oni ją zniszczyli.

I niestety musiałem się ratować, przenosząc się w czasie.

W szkole zapytałem kolegę, gdzie kupić zegar. Odpowiedział, że w jakimś sklepie elektronicznym.

A ja myślę, że jakiś czarodziej go zaczarował...

Krzysztof Rutkowski, kl. 4

Pani Czas

Wszędzie na świecie ludzie narzekali na czas. Jedni mówili, że za szybko biegnie, pędzi jak szalony, jeszcze inni że się ślimaczy i ciągnie w nieskończoność.

Za sterowanie czasem odpowiedzialna była Pani Czas, która pilnowała, aby wszystko działało jak należy. Była ona wiecznie młoda. Pani Czas nigdy się nie zestarzeje.

Jednak pewnego dnia zdenerwowała się. Miała dość tych wszystkich pretensji i narzekań ludzi na jej pracę. Postanowiła zatem wyjechać na urlop. Wybrała takie miejsce, gdzie nikt jej nie znajdzie. Był to ośrodek SPA w Wyszkanie. Przed wyjazdem nakręciła jednak filmik, w którym opowiada o swoich planach i umieściła go na YouTube.

Tymczasem na świecie zapanował totalny chaos. Ludzie spóźniali się do swoich prac i szkół. Nie kursowały samoloty, pociągi autobusy ani metro, bo nikt nie wiedział, która jest godzina. To była katastrofa. Większość ludzi sądziła, że nastąpił koniec świata. Tylko nieliczni, ci mądrzejsi sądzili, że trzeba odnaleźć zaginioną Panią Czas i przeprosić ją.

Przeszukali najgłębsze jaskinie, wspięli się na najwyższe szczyty, ale nigdzie jej nie było. Stracili już nadzieję....

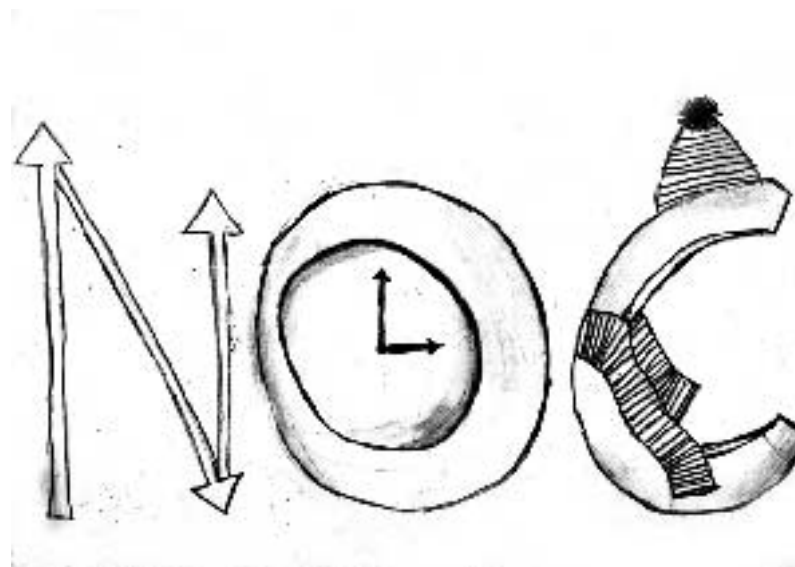
Jednak pewnego dnia pracownice salonu SPA w Wyszkanie, zorientowały się kim jest tajemnicza kobieta, która wykupiła miesięczny karnet na zabiegi. Zaczęły ją błagać na kolanach, aby powróciła do swojej pracy i żeby wszystko było tak jak dawniej.

Pani Czas długo nie chciała się zgodzić. Ale kiedy zobaczyła, co dzieje się na świecie, postanowiła dać ludziom szansę i sprawiła, że wszyscy znowu wiedzieli, która jest godzina. Od tej chwili ludzie szanują Czas.

Pola Pawlicka, kl. 4

Magda Sugajska, kl. 1

Misia Duda

Przeszłość

Na podstawie przeszłości powstaje teraźniejszość. Człowiek uczy się na własnych błędach z przeszłości i dzięki temu nie popełnia ich już w przyszłości.

Sawitri Babkiewicz, kl. 4

Przeszłość jest bardzo ważna, ponieważ bez niej nie byłoby nas i nie mielibyśmy miłych chwil.

Kuba Bojanowicz, kl. 4

Do przeszłości nie da się wrócić. Jest to możliwe tylko we wspomnieniach. Nawet jedna sekunda temu, to przeszłość.

Zosia Żukowska, kl. 4

Teraźniejszość

Według mnie teraźniejszość to najbardziej niedoceniany czas ze wszystkich: przeszłości, teraźniejszości i przyszłości. Wiele ludzi rozpamiętuje, co się kiedyś stało lub myśli, co się stanie, a nie po prostu cieszy się daną chwilą.

Sawitri Babkiewicz, kl. 4

Teraźniejszość to tylko jedna chwila. Może być wesoła lub smutna. Może być też ostatnia.

Paulina Mandziej, kl. 4

Przyszłość

Przyszłość jest bardzo niepewna. Możemy przewidywać, co stanie się w przyszłości, ale nigdy nie mamy, co do tego pewności.

Sawitri Babkiewicz, kl. 4

Kiedy zaczyna się przeszłość?

Fragment dyskusji w klasie 2.

TYMEK JAWORSKI

Przeszłość zaczyna się co chwilę, gdy kończymy mówić jakieś słowo, to już jego początek jest w przeszłości np. pierwsza litera.

ZOSIA WOJCIESZAK

Nie, raczej gdy powiemy całe słowo albo zdanie, ale raczej słowo, to ono dopiero jest w przeszłości, bo nie mówimy głoskami np. t-a-l-e-rz, tylko talerz.

MATEUSZ KRAWCZYK

Przeszłość zaczyna się, gdy skończy się doba, albo rok i zaczyna się nowy; to stary rok jest w przeszłości.

POLA KURYŁŁO

Mnie się zdaje, że doba to za dużo, wystarczy pół – dzień i już zaczyna się przeszłość.

ANTEK BERLIŃSKI

Przeszłość zaczyna się albo zawsze, w każdej chwili, albo nigdy, ale raczej nigdy, bo zawsze jest TERAZ.

Alina Łazewska, kl. 5

Kuba Rozbicki, kl. 1

Co jest ważniejsze: przyszłość czy przeszłość?

– Według mnie równie ważna jest przeszłość i przyszłość. W przeszłości nauczyliśmy się różnych rzeczy, takich jak czytanie, pisanie, liczenie, a bez tego przyszłość nie byłaby dobra. Błędy, które w przeszłości popełniliśmy nauczyły nas, że nie powinniśmy postępować źle w przyszłości. Przeszłość uczy nas, jak być dobrym w przyszłości. Gdyby nie było przyszłości nie mielibyśmy szansy na dobre zmiany.

Natalie Freney, kl. 2

– Dla mnie najważniejsza jest teraźniejszość, bo mam na nią wpływ. Nie mogę mieć wpływu na przeszłość i przyszłość.

Wiktoria Bula, kl. 2

– Dla mnie najważniejsza jest przyszłość. Gdybyś znał przyszłość, to mógłbyś unikać złych rzeczy.

Jonasz Sadkowski, kl. 2

– JEST jest najważniejsze, bo jak by nie było JEST, to by nie było BYŁ i BĘDĘ. Najważniejsza jest teraźniejszość, to co się dzieje tu i teraz. Czasu, który był, nie da się cofnąć. A czasu, który będzie... – nad tym można się zastanawiać latami.

Wera Żylińska kl. 2

– Najważniejsze jest JEST. Dlatego, że JEST ciągle jest i będzie. Także JEST był dawno, albo sekundę temu.

Kamila Żulińska

– Przyszłość jest ważniejsza, ponieważ gdy się ma marzenia, to gdy będzie ciągle przeszłość, to one się nie spełnią.

Przyszłość jest znakiem zapytania. Jest tajemnicza i niewiadoma. Gdyby człowiek miał dar przewidywania przyszłości, nigdy nie wyszedłby z domu.

Jan Bogutyn, kl. 4

Przeszłość to zapisane książki. Przyszłość to puste kartki, które zapełni teraźniejszość.

Tosia Szulczyk, kl. 4

Natalia Str. kl. 3

Dlaczego nie można dotknąć czasu?

Dyskusja uczniów klasy 2 Szkoły Podstawowej nr 2 w Łodzi

– Ja myślę, że czasu nie można dotknąć, bo to nie jest powietrze, jak wokoło nas. Ale nie wiem, jak to określić. Tego nie ma, ale to jest, to leci.

– Ja się z tym nie zgadzam, bo czasu można dotknąć. Bo zegar to jest w pewnym sensie czas, ale nie taki, jak leci koło nas. Tylko my go nie widzimy tak, jak powietrza.

– Zgadzam się z Martą, bo niektórym wydaje się, że czas można zatrzymać. Na przykład, jak się stłucze zegarek, ale to tylko wskazówki, nie czas.

– Nie można zatrzymać czasu nawet, jak się wyjmie baterie, bo to nie będzie dotyczyć prawdziwego czasu.

– Na innych zegarkach czas się nie zatrzyma.

– Nawet gdyby wszystkie zegarki się zepsuły, to czas by był.

– Ja się całkowicie nie zgadzam, bo zegar to jest przedmiot, a czas to jest coś takiego, co ktoś nazwał czasem.

– Czas można zatrzymać. Jakby kula ziemską przestała się kręcić, to czas by przestał płynąć, a zegary by nadal chodziły.

– Nawet jakby się kula ziemską zatrzymała, to czas by dalej płynął. Zorientowalibyśmy się, że coś jest nie tak.

– A co by się stało, gdyby kula kręciła się w innym kierunku? W dzień byłyby gwiazdy?

– Gdyby kula ziemską kręciła się w odwrotną stronę – mówi Marta – to byśmy cofali się w czasie. Czyli nie byłoby gwiazd. Najpierw byłaby noc, a potem dzień.

– Ja zgadzam się z Martą. Jakby Ziemia kręciła się w odwrotną stronę, to by było tak, jak na wideo: samochód by jechał do tyłu, ja bym był młodszy.

– Więc byśmy wiedzieli, jaki był początek.

– Poznałbym babcię... Ale mnie by nie było na świecie.

– Nie można go za bardzo dotknąć – mówi Ania – bo czas nie wygląda. Tylko ktoś wymyślił słowo czas. Czas można sobie wyobrazić jako nabój do pióra. Jak się wyleje atrament, to jest to taki zmarnowany czas. Zawsze można mieć następny czas.

– Czas można sobie tylko wyobrazić, bo nie wiemy, jak on wygląda.

– Jak ja się urodziłam to jest mój czas, a jak umrę, to się skończy.

– Każdy ma swój czas, ale właściwie dla wszystkich czas jest taki sam.

– Czas jest jeden dla wszystkich, tylko zaczyna się w różnych momentach.

Zuzia K., kl. #

Marta Rzepka, Zofia Pohrybieniuk, kl. 4

Marta Sosnowska, kl. 1

Amelia W.

Wika W., kl. 5

Wiktorija Moczydlowska, kl. 5

Ewelina Matras

Ćwiczenie wstępne przeprowadzone w redakcji Filozofika podczas dociekania najmłodszych uczniów polegało na próbie narysowania czegoś, co zawsze było stare. Na rysunkach pojawiły się: Ziemia, Słońce, planety, woda, portret babci, ogień, Pan Bóg, czas, myśl. Podczas dociekania, co określamy jako stare, pojawiły się następujące wyjaśnienia uczniów klas 1–3 zebranych w redakcji „Filozofika”:

- Stary, to tyle co mądry, doświadczony, nie robiący błędów – jak Pan Bóg, który stworzył świat.
- Stare, to to, co było zawsze, więc nic, co ma swój początek.
- Stare, to to, co było przed nami.
- Stare, to tyle, co starsze, czyli musi być porównane do czegoś.
- Stare to coś, co jest od bardzo dawna, np. woda, ale woda może być też stara, to znaczy spleśniała.
- Coś jest stare wtedy, gdy jest zniszczone, zepsute, np. książka.
- Stare jedzenie jest wtedy, gdy minie termin ważności, nawet gdy nie widać, że jest zepsute.
- To co minęło, jest stare, bo nie powróci jako takie samo.

Sonia, kl. 2

Kiedy wymawiam słowo terażniejszość, nie mogę o niej myśleć, bo jej nie ma.

Kiedy marzę o dobrej przyszłości, muszę o nią zadbać – sama się nie wykona.

Kiedy zadaję sobie pytanie o życie, pograżam się w wielkim znaku zapytania.

Kiedy myślę o nauce, jestem zły, lecz gdy w przyszłości zdam sobie sprawę, że popełniłem błąd, będzie już za późno.

Michał Popielski, kl. 4

Czas

Czas to coś, co nieustannie jest wokół nas. Trudno przewidzieć, czy płynie, biegnie lub chodzi.

Czas nie stoi. Czasu nie da się zatrzymać, tak samo jak cofnąć, czy wyprzedzić.

To możliwe jest tylko w filmach oraz książkach. Również czasu nie da się zwolnić, zobaczyć, dotknąć czy narysować. Narysować da się tylko coś, co odlicza czas. Czas jest stworzony tylko dla potrzeb człowieka. Tylko z tego powodu czas istnieje.

Helena Krajewska, kl. 4

Podziękowania

Międzyszkolna Redakcja Dziecięca oraz nauczyciele koordynatorzy projektu „Filozofik”, działający pod patronatem Stowarzyszenia Edukacji Filozoficznej „Phronesis”, dziękują Dyrekcji Prywatnej Szkoły Podstawowej Lauder Morasha za gościnne przyjęcie.

Nauczyciele uczestniczący w Projekcie „Filozofik” dziękują Dyrekcji Szkoły Podstawowej nr 42 z Oddziałami Integracyjnymi im. K.I. Gałczyńskiego w Warszawie, za udostępnienie miejsca do pracy i gościnę.

Wydawcą Filozofika jest
Stowarzyszenie Edukacji
Filozoficznej „Phronesis”
ul. Cyprijska 44
02-761 Warszawa
www.phronesis.republika.pl
ISSN 1732-5919

Szkoła Podstawowa nr 42
z Oddziałami Integracyjnymi
im. K.I. Gałczyńskiego,
ul. Balkonowa 4,
03-329 Warszawa.

Spółeczna Szkoła Podstawowa
nr 13 im. Lotników Amerykańskich,
ul. Wóycickiego 1/3, bud. 13,
01-992 Warszawa

Zespół Szkół Podstawowa
i Gimnazjum nr 16 STO,
Al. Solidarności 113C,
01-140 Warszawa

Prywatna Szkoła Podstawowa
Lauder Morasha,
ul. Wawelberga 10, Warszawa

Szkoła Podstawowa nr 2
im. św. Teresy,
ul. Modrzewiowa 41,
05-807 Podkowa Leśna

Spółeczna Szkoła Podstawowa
nr 14 STO im. Dzieci Zjednoczo-
nej Europy,
ul. Bachmacka 3,
02-647 Warszawa

Koordinacja projektu:
Dominika Depta-Marek
Bernadeta Obrębowska
Martyna Siemaszko
Anna Szymaszczyk
Ewa Zaniewska

Współpraca:
Ewa Kozłowska

Międzyszkolna Redakcja Dziecięca

Iza Gula – Araya, kl. 5
Igor Mazurek, kl. 4
Agata Rosińska, kl. 3
Kuba Rozbicki, kl. 1
Bartosz Biernacki, kl. 1
Ola Wajszczyk, kl. 3
Agata Seferyjska, kl. 3
Maks Aślanowicz, kl. 3
Kinga Kajalidis, kl. 4
Karolina Gilarska, kl. 4
Krzyś Biedrzycki, kl. 4
Hania Ślusarczyk, kl. 4
Jan Bogutyn, kl. 4
Mieszko Nowakowski, kl. 4
Marysia Kaczmarczyk, kl. 4
Wiktoria Buła, kl. 2
Zosia Wojcieszak, kl. 2
Melania Strzałkowska, kl. 4

Autor logo gazety: Tomek Jacyna
Autor tytułu gazety: Julek Klonowski
Autorki logo Stowarzyszenia:
Ola Mirecka, Marysia Zamecka